

SALO
POLKU

Kulttuurikasvatuksella vastuulliseen maailmaan

Taide-, kirjasto-, liikunta- ja
ympäristökasvatusta lapsille ja nuorille

salo
on enemmän

Kiskontien alueen
lapsia monikulttuurisissa leikkipajoissa
keväällä 2010.

POLULLA LAPSI ON KULTTUURIVAIKUTTAJA

Laaja-alainen kulttuurikasvatuksen ohjelma, POLKU, tukee lasten ja nuorten kasvua itsestään, toisistaan ja maailmasta vastuuta kantaviksi ihmisiksi. POLKU on Salon kaupungissa kehitetty malli Suomen kulttuuripolkujen sisarussarjaan. POLKU kulkee lasten luo kouluille, päiväkoteihin, kirjastoihin, liikuntapaikkoihin, nuorisotaloihin ja taiteen perusopetukseen. POLKU rakentaa siltää myös sivistystoimen ja vanhuspalveluiden välille.

POLKU-ohjelman on
kehittänyt Salon
kaupungin sivistystoimi

TEEMAT KASVUN TUKENA

Vastuuta kantavalla ihmisellä on vahva itsetunto, kyky toimia yhdessä, ymmärrys omista juurista, vahva suhde luontoon ja kulttuuriympäristöön sekä taito elää moniarvoisessa maailmassa.

POLKU tarjoaa lapsille ja nuorille tilan opetella näitä taitoja teemaoppimisen kautta. POLUN toteutus suunnitellaan vuosittain teemojen, minä, me, aika, ympäristö ja tuttu-vieras, ympärille.

TAITO

Itsetunnon vahvistaminen

Yhdessä toimiminen

Ymmärrys juurista

Vahva suhde luontoon ja

Kulttuuriympäristöön

Taito elää moniarvoisessa

Maailmassa

TEEMA

Minä

Me

Aika

Ympäristö

Tuttu-vieras

POLKU SALOSSA

Salossa kaupunki on jaettu viiteen sektoriin alue-toimikuntien mukaan. Jokaisen sektorin, jokainen 1–16-vuotias on vuosittain oikeutettu osallistu-maan POLKU-ohjelmaan koulujen ja päivähoidon kautta. Yhdellä sektorilla on 1 500–1 700 lasta, jotka toteuttavat yhtä teemoista.

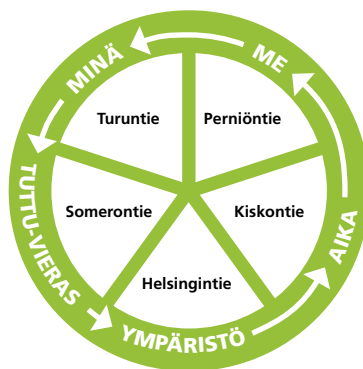
Syksyisin, lukuvuoden alussa POLKU-kello pyörrähtää vastapäivään ja uuden teeman käsit-tely alkaa. Näin lapset saavat ennen peruskoulun päättötodistusta mahdollisuuden toteuttaa jokais-ta teemaa 1–3 kertaa.

Aiheiden vuosittainen toteutus vaihtelee. Si-sältö on muotoutunut koulujen ja päiväkotien tarpeiden pohjalta. Ohjelma julkaistaan maalis-

kuussa, jonka jälkeen koulut ja päiväkotiryhmät ilmoittautuvat mukaan seuraavan lukuvuoden toi-mintaan.

Salon malli on syntynyt maaseutumaiselle kau-pungille ominaisissa oloissa. Ihmiset asuvat etäällä toisistaan, kouluja ja päiväkoteja on haja-asutus-alueilla runsaasti. Siksi POLKU saapuu lasten luo. Kulttuurikasvatuksen palveluja hankitaan taiteen-, ympäristökasvatuksen ja liikunnan ammattilaisilta, jotta POLKU tukisi luovien alojen työllisyyttä. POL-KU hyödyntää myös yhdistysten ja vapaaehtoisten osaamista.

POLUN toteuttaminen on Salon kaupungin si-vistystoimen vastuulla.

Meri-Halikon päiväkodin lapsia leikkiastian valmistuksessa.

kuva Teri Teräinen

Isohärjännmäen koulun alkuopetuksen väkeä urakkansa jälkeen lepäämässä. Koululle metsän läpi johtavan polun merkitseminen kalkkikivillä oli osa Ympäristö-temaa syksyllä 2009.

PROSESSIEN VOIMA

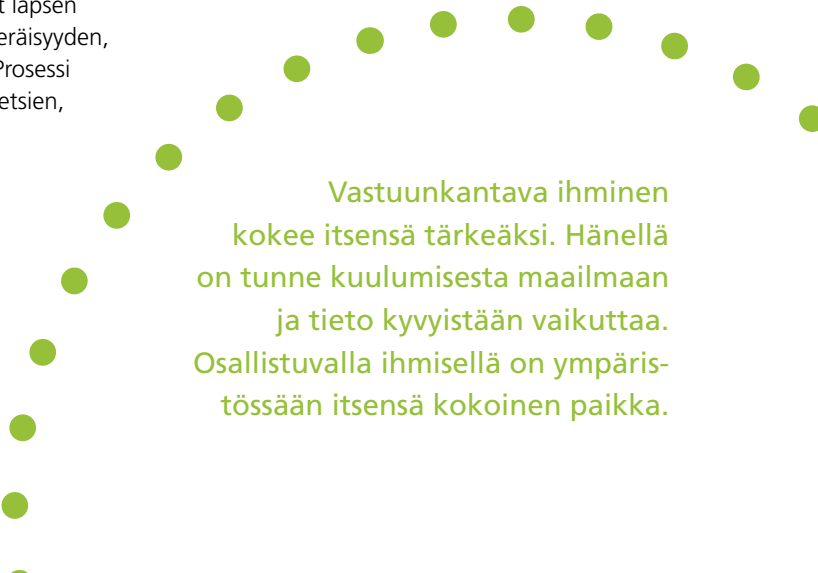
POLKU on jokaiselta yksityiskohdaltaan – sisältöltään, materiaalien käytöltään, työtavoiltaan ja asenteiltaan – huomisen yhteiskuntaan kasvattava.

POLUN työskentelymuoto on projekti. Kulttuurikasvatus yhdistää aistimisen ja vastaanottamisen ja vastaanotetun työstämisen yhteiseksi teoksi. POLULLA teatteriesitys muuntuu työpajoissa omiksi kertomuksiksi maailmasta, taidemuseon näyttely lasten kuviksi vanhainkotien seinille, maisematietous leikkiin innostaviksi yhteisiksi pihoiksi.

POLKU uskoo prosessiin. Lapsen leikki on jatkuvaa oppimista, nuorten maailmanvalloitus alituista etsintää. POLKU projektit kunnioittavat lapsen luovuutta. Niissä ymmärretään keskeneräisyyden, epämääräisyyden ja kaaoksen voima. Prosessi opettaa kulkemaan kohti päämäärää, etsien, kokeillen ja löytäen.

POLKU tarjoaa aikuiselle mahdollisuuden nähdä lapsi uusin silmin ja saada työkaluja omaan kasvatustyöhönsä. Koulujen ja päiväkotien henkilökunta saa rinnalleen POLUN kautta muiden ammattilaisien tuen.

POLULLA hyödynnetään läheltä löytyviä ja ekologisia materiaaleja, helposti ja vaivattomasti. Näin kierrätys ja nuukuus esittäytyvät toimijoille itseltään selvinä ja innostavina vaihtoehtoina. POLULLA liikutaan lähellä ja löydetään vaatimattoman kauneus.

Vastuunkantava ihminen
kokee itsensä tärkeäksi. Hänellä
on tunne kuulumisesta maailmaan
ja tieto kyvyistään vaikuttaa.
Osallistuvalla ihmisellä on ympäris-
tössään itsensä kokoinen paikka.

ESIMERKKEJÄ TEEMOJEN TOTEUTUKSISTA SALOSSA

MINÄ

Salon taiteilijaseuran Taidepakki-näyttely sekä kummitaiteilijat kiertävät kouluja ja päiväkoteja. Työskentelyjakson aikana taiteilijat ja lapset valmistavat koulu-ympäristöön teoksia, joissa yhdistyvät lasten työt sekä taiteilijan ammattitaito. Päiväkodeissa kiertävä tanssiteatteri ja siihen liittyvät omaa liikettä etsivät työpajat. Lasten itsetunto vahvistuu kehollisuuden kautta.

ME

Afrikkalaisen rummutuksen ja länsimaisen klassisen musiikin yhdistävät yhteismusioinnit tuovat esiin yhteistyön voiman. Yksi oppii, mutta ryhmä tuottaa enemmän. Kansainväliset pelit ja leikit valtasivat koulujen pihat.

TUTTU-VIERAS

Salon taidemuseo Veturitallin Facing China/Kasvokkain Kiinan kanssa -näyttelyn hahmot ryhtyivät elämään niin lasten saduissa ja kuvissa kuin nuorten sarjakuissa tai vanhainkotien tarinoissa. Teatteri Quo Vadiksen *Pelastetaan äiti* sekä *Objects and Emotions* tarjosivat lapsille kurkistuksen taiteen tapaan kertoa tunteista sekä pilkahduksen roolioton merkitykseen elämässä.

AIKA

Kekri vei lapset niin paikallismuseoon tuntemaan sadonkorjuun ajan kuin valmistamaan ruu'osta ja korsista inspiroitunutta naamioteatteria. Projektit yhdistivät myös vanhainkodit ja koulut yhdeksi suureksi matonkudeleikkaamoksi. Nuorisotaloille saapuneiden mummojen tarinoista syntyi MUMMOLA-näytelmä, johon koululaiset ja päiväkodin lapset tutustuivat. Työskentely jatkui vuodenkiertoa esiintuovina pajoina päiväkodeissa sekä teatterihetkinä kouluilla.

YMPÄRISTÖ

Kymmenelle päiväkodin ja koulun pihalle syntyi leikkipihoja, lähiluonnon materiaaleista rakennettuja leikkiin innostavia tiloja. Lapset ja nuoret tutustuivat maisemaan niin maalaten, kuvaten, ympäristöä vallaten kuin jättimäisiä hiekkakasoja työstäen.

Lapset ja nuoret ovat kulttuurivai-
kuttajia, joiden jatkuvasti uusiutu-
va leikki ja maailmanvalloituksen
into ovat POLUN tärkeimmät voi-
mavarat. Leikkipihoille syntyy las-
ten omin voimin uusia tiloja leikille.

NÄIN POLKU RAKENNETTIIN SALOSSA

POLKU on käynnistetty uudella tavalla toteuttaa kuntapalveluita. Se on osastojen rajat läpäisevä ja voimavaroja yhdistävä. POLKU rakennettiin seuraavasti.

PÄÄMÄÄRÄN LÖYTÄMINEN

POLUN tavoitteena on lisätä vastuunkantoa itseltään ja toisistaan.

SISÄLLÖN SUUNNITTELU YHDESSÄ

POLKU on suunniteltu yhteistyössä. Opettajat, päiväkotien henkilökunta, sivistystoimialan osastonjohtajat, taiteilijat, liikunta- ja nuorisopalvelujen toteuttajat, kirjaston henkilökunta ja yhdistystoimijat antoivat asiantuntemuksensa sisältöjen muokkaamiseksi kahvin ja pullan ääressä.

TOIMINNALLINEN KOKEILULABORATORIO

POLUN käytäntö syntyy kenttätöissä. Kouluissa ja päiväkodeissa toteutetaan teemojen mukaisia projekteja vuosina 2009–2012. Näin POLKU muuttuu tekojen kautta oppien toiminnalliseksi, on-

gelmia ratkaisevaksi, kekseliääksi ja kohderyhmiä parhaalla mahdollisella tavalla palvelevaksi.

KUNNAN SITOUTUMINEN

POLKU on liitetty kaupungin tuloskortteihin. Sivistystoimen tuloskortissa tavoitteena on tukea sivistyspalveluiden saavutettavuutta jatkumona lapsuudesta aikuisuuteen ja vanhuuteen. Yhtenä keinona tähän on toteuttaa kulttuuri-, liikunta-, kirjasto ja ympäristöpolkua jokaisessa toimintayksikössä. Lisäksi tuloskortti ohjaa toteuttamaan erikäisille suunnattuja prosesseja yli toimialarajojen.

POLKU VAIKUTTAA YKSILÖÖN JA YHTEISÖÖN

POLKU on tuntosarvet ja äänitorvi. Moniammatilliset projektit antavat työkaluja tilanteiden ratkaisemiseen ja rakentavat tukiverkkoja lasten kasvuympäristöihin. POLKU on kiinni muuttuvassa todellisuudessa. Se kehittyy ja kehittää jatkuvasti reagoimalla yhteiskunnan muutoksiin ja tarpeisiin. POLKU synnyttää jatkuvasti uusia alkuja.

SALO-CASET:

ESIMERKKEJÄ UUSISTA POLUN SYNNYTTÄMISTÄ ALUISTA

Kierrätysmateriaalipankkiin kootaan yritysten ylijäämää, joita voidaan käyttää kouluissa ja päiväkodeissa materiaaleina. Pankkia toteutetaan Salossa osana Työvoiman palvelukeskusta sekä Turussa Ekotorilla. Neuvottelut Helsingin kierrätyskeskuksen kanssa ovat käynnissä.

Salon yhdyskuntatekniset palvelut ovat saaneet POLUSTA välineen kasvattaa lapsia yhteisvuottuullisuuteen ja osallistuvaan kaupunkilaisuuteen. Osasto on ollut mukana luomassa esteettisyys- ja ympäristövastuukasvatuksen menetelmiä antamalla päiväkodeille ja kouluille tukea pihojen kehittämässä.

Yli 65-vuotiaille suunnattava oma kulttuuripalvelu VILTTI lisää kaupungin eri toimialojen yhteistyötä.

POLKU on antanut toimijoille intoa kehittää työtänsä ja nähdä tekonsa osana yhteiskuntaa sekä yhteisön tarpeita. POLKU tuo näkyville kaupungissa olevaa osaamista ja suuntaa sen yhteisön hyväksi. POLKU on lisännyt kaupungin kulttuuritoimijoiden lastenkulttuuriprojekteja, verkottanut tekijöitä.

Oppilaitosyhteistyön kautta ammatillisten opis-

kelijoiden kursseja on suunnattu muuttuvaa työelämää vastaaviksi.

Turun AMK:n monikulttuuriset hoitotieteen opiskelijat ovat voineet hyödyntää erityistaitojaan ja monikulttuurista taustaansa kohtaamisissa ja ammatti-identiteettinsä rakentamisessa.

POLKU on vastannut koulujen ja päiväkotien tarpeeseen kehittyä lapsilähtöisinä oppimisympäristöinä.

POLKU on antanut työpajojen nuorille merkittävyyden tunteita ja tarjonnut harjoittelupaikkoja sekä gradun aiheita.

ENSIMMÄISENÄ VUONNA POLKU-toimintaan osallistui Salossa 3 082 lasta, 24 päivähoiton kohdetta ja 18 koulua, museot ja kulttuuriasiain yksikkö, pääkirjasto, kaksi lähikirjastoa, kaksi nuorisotilaa, Salon yhdyskuntatekniset palvelut, Lisää liikettä Saloon -projekti, yhdistyksiä ja mummoja. Osallistujat toteuttivat näyttelyitä, sadutusta, tutustuivat kehoonsa sekä liikkeeseen, rakensivat kouluihin ja päiväkoteihin leikkipihoja, valmistivat esityksiä ja rakensivat sukupolvien välistä yhteistyötä.

TOISENA VUONNA POLKU-toimintaan osallistui Salossa 4 683 lasta, 34 päivähoiton kohdetta ja 27 koulua, museot ja kulttuuriasiain yksikkö, viisi nuorisotilaa, pääkirjasto, neljä lähikirjastoa, vanhuspalvelut, kierrätysmateriaalipankki, yhdistyksiä, senioreja ja muita vapaaehtoisia. Osallistujat toteuttivat hiekkasatyöpajoihin maiseman muutoksia, rakensivat majoja, draamaa ja esityksiä, musisoivat suurina laumoina ääntä tuottaen, valtasivat ympäristöä ja tekivät teoksia, kohtasivat taidetta ja loivat rooleja, miettivät vuodenkiertoa ja tanssivat vuodenaikojen rytmissä.

KIINNOSTUITKO?

POLKU-malli sopii kulttuurikasvatusohjelmaksi jokaiseen kuntaan. Sen vahvuutena on teemaoppiminen ja kulttuuriryön hyvinvointivaikutusten korostaminen. POLKU tuo kulttuuriryön lasten ulottoville myös kunnissa, joissa oma kulttuuritarjonta on pienimuotoista. POLKU kokoaa yhteen erilliset voimavarat kulkemaan samaan suuntaan, vastuunkannon lisäämiseksi maailmassa.

Ota yhteyttä: polku@salo.fi, p. 044 778 4899